

Nr 140.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående inlösen av vissa arrenderätter till laxfisken i Mörrumsån; given Stockholms slott den 16 februari 1934.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över jordbruksärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla det förslag, om vars avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

Under Hans Maj:ts

Min allernådigste Konungs och Herres frånvaro:

GUSTAF ADOLF.

Per Edvin Sköld.

Utdrag av protokollet över jordbruksärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet å Stockholms slott den 16 februari 1934.

Närvarande:

Statsministern HANSSON, ministern för utrikes ärendena SANDLER, statsråden UNDÉN, SCHLYTER, WIGFORSS, LEVINSON, VENNERSTRÖM, LEO, ENGBERG, EKMAN, SKÖLD.

Chefen för jordbruksdepartementet, statsrådet Sköld, anför:

Rätten att bedriva laxfiske i den utanför Mörrumsåns utlopp belägna havsbukten, den s. k. Mörrumsbukten eller Pukeviksfjorden, har sedan gammalt varit inskränkt för skyddande av det i Mörrumsån bedrivna laxfisket. Dessa inskränkningar hava fastslagits genom vid olika tider i administrativ ordning meddelade föreskrifter. Före den 1 mars 1930 har härutinnan, enligt en av länsstyrelsen i Blekinge län den 10 april 1820

utfärdad kungörelse, gällt, att laxfiske icke finge, vid visst äventyr, under tiden 5 mars—5 oktober idkas i Mörrumsbukten inom en fredningslinje dragen mellan Sternö udde och Listers huvud.

Efter utfärdandet av 1820 års kungörelse gjordes upprepade försök att få förbudet mot laxfiske i Mörrumsbukten, såsom vållande stora olägenheter för den vid bukten boende fiskarebefolkningen, upphävt eller begränsat. Framställningarna härom bestredos av ägarna av laxfisken i Mörrumsån under åberopande av att de på grund av urminnes hävd vore berättigade att hava laxfisket i Mörrumsbukten fredat.

I en till 1926 års riksdag avlåten proposition, nr 186, föreslog Kungl. Maj:t riksdagen att dels, så vitt kronans rätt rörde, medgiva, att den för laxfisket i Mörrumsbukten fastställda fredningslinjen finge inflyttas till sträckningen Sternö udde—Lörby kladd, dels bemyndiga Kungl. Maj:t att i samband med inflyttningen träffa uppgörelse med ägarna till de enskilda laxfiskena i Mörrumsån om inlösen av fiskena mot en ersättning, icke överstigande dåvarande taxeringsvärdena, dels ock medgiva, att för sagda inlösen erforderliga medel finge utgå av statens domäners fond. Denna proposition bifölls av riksdagen (skr. nr 181).

Vid tillämpningen av de av 1926 års riksdag antagna inlösningsbestämmelserna mötte vissa svårigheter. I en till 1929 års riksdag avlåten proposition, nr 165, föreslog Kungl. Maj:t därför riksdagen medgiva, att Kungl. Maj:t, i anslutning till en inflyttning på föreslaget sätt av den med avseende å laxfisket i Mörrumsån fastställda fredningslinjen, finge träffa avtal om inlösen för kronans räkning av enskilda tillhöriga laxfisken i nämnda å och vid dess utlopp enligt vissa andra grunder, därvid erforderliga medel skulle utgå av statens domäners fond. Även denna proposition blev av riksdagen bifallen (skr. nr 86).

Den 14 februari 1930 förordnade Kungl. Maj:t, att fredningslinjen i Mörrumsbukten skulle från och med den 1 mars 1930 inflyttas till sträckningen Sternö udde—Lörby kladd.

Kronan har numera förvärvat äganderätten till flertalet förut i enskild ägo befintliga laxfisken i Mörrumsån med rätt i allmänhet för kronan att tillträda fiskena den 1 januari 1930. Förhandlingar hava härjämte förts om förvärv av ytterligare andra av de ifrågavarande laxfiskena.

Av de förvärvade fiskena äro vissa utarrenderade av föregående ägare genom ännu gällande arrendekontrakt. I fråga om vissa andra inlösta fisken hava tidigare arrendeupplåtelser utgått först under 1930 och 1931 efter kronans förvärv av desamma. Vid förvärvet av de enskilda laxfiskena har kronan i regel tillförbundit sig att övertaga ansvaret för det skadestånd, varpå arrendatorerna kunde framställa anspråk i anledning av fredningslinjens inflyttning.

Med skrivelse den 9 november 1931 har länsstyrelsen i Blekinge län överlämnat vissa till länsstyrelsen inkomna *framställningar från arren-*

datorer av till kronan inlösta laxfisken, vari under åberopande av fredningslinjens inflyttning och därigenom minskad laxtillgång hemställts om nedsättning i avtalade arrendeavgifter eller annullering av gällande arrendeavtal. I avseende å de särskilda yrkandena torde jag få hänvisa till en under ärendets tidigare beredning upprättad sammanställning, vilken torde få såsom bilaga fogas till detta protokoll. Länsstyrelsen har med sin skrivelse tillika överlämnat i ärendet införskaffade yttranden av fiskeriintendenten i södra distriktet och landsfiskalen i orten.

Fiskeriintendenten har anfört, att minskningen i laxtillgången i Mörrumsån varit märkbar flera år före 1930 och sålunda icke kunde bero på fredningslinjens inflyttning. Någon anledning att på grund av denna inflyttning häva ett arrendeavtal eller minska avtalad arrendesumma kunde därför icke föreligga. Däremot vore önskvärt, att kronan snarast möjligt erhöles fri dispositionsrätt över inlösta fisken för att åtgärder skulle kunna vidtagas för utsträckt fredning av laxbeståndet i Mörrumsån, och av denna orsak syntes det lämpligt, att tidigare ingångna arrendeavtal, i den mån så ske kunde, annullerades.

Länsstyrelsen har anfört, att vad fiskeriintendenten andragit syntes tyda på att laxfisket försämrats av annan grund än fredningslinjens flyttning. På grund av dels ovissheten om en inflyttning av fredningslinjen överhuvud kunde konstituera någon rätt till skadestånd och dels, om denna fråga besvarades jakande, svårigheten att beräkna omfånget av den genom fredningslinjens inflyttning uppkomna skadan, ansåge emellertid länsstyrelsen, att frivillig uppgörelse, om möjligt, borde träffas med de ifrågavarande arrendatorerna. Det vore också önskvärt, att fiskena finge snarast möjligt övertagas av kronan för utarrendering i ett sammanhang.

Länsstyrelsen har angivit de belopp, med vilka i de olika fallen nedsättning av arrendeavgifterna enligt länsstyrelsens mening borde ske, ävensom tiderna för arrendeavtalens annullering i vissa fall och de ersättningar, som härvid borde lämnas. Härutinnan hänvisas närmare till förutnämnda sammanställning. Länsstyrelsen har hemställt — förutom annat, varom nu ej är fråga — om bemyndigande att, i enlighet med vad länsstyrelsen föreslagit, träffa avtal med vederbörande arrendatorer.

Lantbruksstyrelsen har i utlåtande den 7 januari 1932 förklarat sig i princip tillstyrka bifall till länsstyrelsens förslag.

Domänstyrelsen har i utlåtande den 6 september 1932 anfört huvudsakligen följande. Ehuru domänstyrelsen delade den av fiskeriintendenten uttalade åsikten, att minskningen i laxtillgången i Mörrumsån icke kunde bero på inflyttningen av fredningslinjen, då denna inflyttning skett först 1930, ansåge sig domänstyrelsen likväl — med hänsyn till önskvärdheten av att kronan snarast möjligt erhöles fri dispositionsrätt över inlösta fisken för att åtgärder skulle kunna vidtagas för utsträckt fredning av laxbeståndet i Mörrumsån — kunna i princip tillstyrka länsstyrelsens

förslag i ärendet. Domänstyrelsen ansåge emellertid, att Kungl. Maj:ts av länsstyrelsen begärda bemyndigande att träffa avtal om föreslagen nedsättning i nu utgående arrendeavgifter samt om ersättning för frånträdande av gällande arrendekontrakt ej borde fixeras till visst belopp, då detta kunde komma att medföra, att ärendet änyo behöfde underställas Kungl. Maj:ts prövning, vilket ej torde kunna anses nödvändigt med hänsyn till de relativt ringa belopp, de framställda ersättningsanspråken avsåge. Länsstyrelsen borde bemyndigas att träffa avtal med ifrågavarande innehavare till inlösta laxfisken i huvudsaklig överensstämmelse med länsstyrelsens förslag i ärendet.

Statskontoret har i utlåtande den 27 januari 1934 anført: Av 1926 och 1929 års riksdagar lämnade medgivanden för Kungl. Maj:t att träffa vissa uppgörelser i samband med fredningslinjens inflyttande hade avsett äganderätten till de enskilda laxfiskena i Mörrumsån. Även om en inlösen av nyttjanderätten till vissa fisken finge anses främja det syfte, som avsetts av Kungl. Maj:t med de till 1926 och 1929 års riksdagar gjorda framställningarna, ville det dock förefalla statskontoret, som om de av riksdagen lämnade bemyndigandena för Kungl. Maj:t knappast kunde anses innefatta befogenhet att förvärva och inlösa nyttjanderätterna till vissa fisken. För den händelse Kungl. Maj:t skulle finna, att jämväl ifrågavarande nyttjanderätter borde annulleras genom inlösen för kronans räkning, syntes alltså riksdagens medgivande härtill böra inhämtas. Handlingarna i ärendet utvisade, att fiskena i Mörrumsbukten och Mörrumsån uppgivits hava lidit skada genom fredningslinjens inflyttning och att ersättningsanspråk rests i anledning härav, samt att åtminstone en av anledningarna till den ifrågasatta annulleringen av vissa nyttjanderättskontrakt vore önskvärdheten av att kunna vidtaga ytterligare fredningsåtgärder för laxfisket. Därest dessa fredningsåtgärder kunde anses vara av den art, att fiskets avkastning genom deras vidtagande skulle komma att försämrats, torde det enligt statskontorets mening knappast kunna anses befogat att för ändamålet använda medel ur domänfonden, utan borde i så fall särskilda medel ställas till förfogande. Kunde man åter utgå från, att även de medel, som erfordrades för förvärvet av nyttjanderätterna till de enskilda tillhöriga fiskena, kunde förräntas genom fiskenas utarrendering, syntes även för nyttjanderätternas förvärvande domänfonden kunna anlitas. Statskontoret ville emellertid ifrågasätta, huruvida icke inlösen av nyttjanderätt till ifrågavarande fisken borde äga rum allenast i sådana fall, då en längre arrendetid återstode och förvärvet kunde anses i särskild grad främja fiskemöjligheterna.

*Departements-
chefen.*

Såsom framgår av redogörelsen avsågo de av 1926 och 1929 års riksdagar lämnade bemyndigandena rätt för Kungl. Maj:t att anlita domänfondens medel för förvärvandet med äganderätt av vissa laxfisken i Mörrumsån. Däremot var det ej tal om inlösen jämväl av till samma fisken upplättna

arrenderätter. I likhet med myndigheterna finner jag emellertid skäl tala för att en inlösen av sådana arrenderätter åtminstone i vissa fall måtte komma till stånd. Genom att kronan sålunda erhåller full dispositionsrätt över ifrågavarande fisken skulle, enligt myndigheternas mening, sannolikt utarrenderingen av samtliga i kronans ägo befintliga laxfisken i Mörrumsån kunna ske på för kronan bättre villkor än eljest. Större möjligheter skulle även beredas för vidtagande av lämpliga fiskevårdsåtgärder till laxfiskets upphjälpande.

Med hänsyn till det huvudsakliga syftet med arrenderätternas inlösen torde medel för ändamålet böra, liksom vid inlösendet av äganderätterna till fiskena, få tagas från domänfonden. Framställning härom torde böra göras till riksdagen.

I vilka fall och till vilka belopp inlösen av arrenderätt bör ske torde få bestämmas efter förhandlingar med vederbörande arrendatorer. Det torde böra vara Kungl. Maj:t obetaget att i samband med uppgörelse om arrenderätts upphörande medgiva skälig nedsättning av utgiven arrendavgift, där så tilläventyrs erfordras.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att Kungl. Maj:t må äga träffa avtal om inlösen för kronans räkning av arrenderätter till av kronan med äganderätt förvärvade laxfisken i Mörrumsån och vid dess utlopp, därvid erforderliga medel skola utgå av statens domäners fond.

Till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan lämnar Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten bifall samt förordnar, att proposition i ämnet av den lydelse, bilaga till detta protokoll utvisar, skall avlätas till riksdagen.

Ur protokollet:
Allan Tigerschiöld.

Fastighet	Arrendator	Arrendetid	Arrendeavgift	Yrkande	Länsstyrelsens yttrande
I. $\frac{1}{18}$ mtl Elleholm nr 1 $\frac{1}{8}$ mtl Elleholm nr 2 $\frac{121}{1000}$ mtl Elleholm nr 3 $\frac{129}{1000}$ mtl Elleholm nr 3 $\frac{1}{6}$ mtl Elleholm nr 4 $\frac{1}{8}$ mtl Elleholm nr 5 $\frac{1}{12}$ mtl Elleholm nr 7 $\frac{1}{8}$ mtl Elleholm nr 9	Viktor Sjöholm	$\frac{5}{4}$ 1924— $\frac{5}{4}$ 1944	400 kronor årlig arrendeavgift	Nedsättning av arrendeavgiften från 400 kronor till 150 kronor.	Tillstyrker nedsättning i arrendeavgiften med 130 kronor för ett vart av åren 1930 $\frac{5}{4}$ 1932 samt att Sjöholm frånträder arrendet den $\frac{14}{3}$ 1932.
II. $\frac{10}{160}$ mtl Mörrum nr 7 (7 ⁷) $\frac{1}{8}$ mtl Mörrum nr 23 $\frac{1}{2}$ mtl Mörrum nr 26 $\frac{1}{8}$ mtl Mörrum nr 8 $\frac{5}{16}$ mtl Hästaryd nr 2	Aktiebolaget S. Mattsson (numera Aktiebolaget Mörrumsfastigheter) » » »	$\frac{1}{1}$ 1926— $\frac{31}{12}$ 1935 $\frac{25}{3}$ 1916— $\frac{25}{3}$ 1931 $\frac{1}{4}$ 1925— $\frac{1}{4}$ 1931 $\frac{1}{1}$ 1926— $\frac{31}{12}$ 1935	1930: 520 kr. 1931: 556 » 1932: 592 » 1933: 628 » 1934: 664 » 1935: 700 » 585 kr. årlig arrendeavgift 325 kr. årlig arrendeavgift 500 kr. årlig arrendeavgift	Annullering av arrendekontraktet från $\frac{1}{1}$ 1930 eller skälig nedsättning i arrendeavgiften för år 1930 och kontraktets annullering efter 1930 års utgång.	Länsstyrelsen föreslår, att bolaget frånträder arrendet av laxfisket till Mörrum 7 ⁷ den 14 mars 1932 och av laxfisket till Hästaryd nr 2 den 14 mars 1932 eller den senare dag, då laxfisket genom köpebrev överlättes å kronan, samt att bolaget frånträder arrendena av laxfiskena till Mörrum 7 ⁶ , Hästaryd 1 ⁸ och Mörrum nr 13 den 14 mars 1932 med rätt för bolaget att i ersättning av kronan utbetomma 3,000 kronor. Beträffande de fiskerna, för vilka arrendeavgifterna ingå till kronan för åren 1930 och 1931, bör nedsättning beviljas med ca $\frac{1}{3}$ av arrendena. Beträffande Hästaryd nr 2 bör ersättning ej utgå, då köpeavtal ännu ej slutits. Angående Mörrum nr 8 har kronan ej inträtt i säljarens skyldighet till arrendatorn. varför ersättning ej bör utgå.
III. $\frac{10}{160}$ mtl Mörrum nr 7 (7 ⁶)	»	$\frac{1}{1}$ 1926— $\frac{31}{12}$ 1935	6,000 kr. förskottsbelald engångsavgift jämte årlig arrendeavgift av 50 öre och 10 kg laxöring	Annullering av arrendekontrakt från $\frac{1}{1}$ 1930 mot skadestånd för tiden $\frac{1}{1}$ 1930— $\frac{31}{12}$ 1935 av 3,600 kronor.	
IV. $\frac{1}{4}$ mtl Hästaryd nr 1 (1 ⁸)	»	$\frac{12}{4}$ 1899— $\frac{13}{4}$ 1934	3,000 kr. förskottsbelald engångsavgift och årligt arrende av 50 öre	Bolaget har erbjudit sig att ställa fiskerna till kronans förfogande utan vederlag för att underlätta uppgörelse beträffande bolagets övriga fisken.	
V. $\frac{1}{32}$ mtl Mörrum nr 13	»	$\frac{1}{1}$ 1899— $\frac{31}{12}$ 1947	250 kr. förskottsbelald engångsavgift jämte årligt arrende 50 öre		
VI. $\frac{1}{4}$ mtl Hästaryd nr 1 (1 ⁴)	Jeppe Jeppsson	$\frac{1}{1}$ 1923— $\frac{31}{12}$ 1947	3,250 kr. förskottsbelald engångsavgift jämte årligt arrende 5 kr.	Avstår från arrenderätten mot ersättning av 3,120 kronor.	Tillstyrker ersättning med 2,200 kronor för avstående av arrenderätten den 14 mars 1932.